

1. — Солунъ. За българското население въ Солунъ презъ XIX в. сж запазени интересни бележки отъ солунчанина Вело Негревъ, родомъ отъ с. Селце (Дебърско), записани на бѣлитѣ листове на Раичовата история. Между другото тамъ четемъ за келийно българско училище въ Солунъ, за Теодосия печатаря и за опитъ да се съгради училищна сграда:

На 1833 :та: година битката щото била во онова време заведе ме татко отъ мое отечество въ Солѣна града въ ханъ Папѣджи хани и тамо ме преда дѣдо на колено а рока ми целѣвахъ и брада ми любихъ (.) Дѣдо ми подаде едно бело книже со црно нашарено (:) земи синче това книже иди да учишъ книга(.) Я а дѣдо мили дѣдо не сѣча герцка книга овде въгарски нема учителъ . . . и до(и)де учителъ той за рака ме поведе близъсѣдната одаа ме внесе и положи ме да седна и приведе ми дрѣжина за да не съмъ самъ още до 15 дрѣ(ги) дѣца и учихме двѣ години цѣли кой въкваръ, наѣсница, немахме си книги на ошо да учиме(.) Во онова време намерѣваше се единъ въгаринъ дѣховникъ¹⁾ въ църквата наша именемъ свѣта Гина и онъ си пожали своето народне чада защо си нематъ книжици дѣцата за да учатъ; нажали ми се и донесе печатница за въквари со церковни въкви и со два ѡзика въгарски и гръцки . . . отъ времето владика Мелетиа до времето на Еронима . . . Во времето негово писмо ни доиде отъ Цариградъ отъ некоя жена подари за 3: града училища да направитъ, едно въ Солѣнъ и едно въ Битола и дрѣго дека да е прилично. И ми се зѣдохме писмото и зарадвахме се защо дошло времето и пакъ брзо станѣ по првите манстори отъ искренио народъ отидоѣ при дѣдо владика за да имъ даѣтъ благословъ по просто изинъ, за да си направатъ това нещо. И щомъ отишле тамо перво и прѣстрѣтилъ протошингелъ дѣдо владика Иеронима: що сакате манстори, и они ми казали како писмото имъ беше, и онъ имъ отговорилъ съ ѡбѣщаниа: о вѣдали въгари, той ветовъ огонъ едѣа сме го ѡгаснали, пакъ вие сакате да го палите . . . По голѣмно майсторъ, рекоми Иванъ Камвъръ, а по мали Иосифъ Франго е реколъ: анде вре, що го слѣдвашъ това кѣче, да идеме при дѣда владика самаго . . .

¹⁾ Думата е за Теодосия отъ Дойранъ, който отвори въ 1838 г. въ Солунъ българска печатница.